

73 Respondo primo, nego Majorem, ideo enim modo communicio sub unica specie est tam efficacis ac communicio sub utraque specie: quia sub unica specie modo continetur totus Christus: At vero in triduo mortis Christi sub specie panis non fuisse totus Christus, quia tunc cum sanguis Christi esset separatus a corpore, sub speciebus panis non fuisse sanguis per concomitantiam, si- cut modo.

74 Respondo secundo: data Majori, negando Minorem; cum enim gratia que per modum potus tribuitur, non sit enitativa distincta ab ea que confertur per modum cibi, sed una eademque, probabile est consequenter quod in triduo mortis Christi tanta gratia collata fuisset communicanti sub unica specie, quanta tribuitur communi- canti sub utraque. Maxime quia licet sanguis non fuisset tunc per concomitantiam cum corpore, bene tamen Sup- plementum Divinum a quo quæsit species habet totam suam virtutem: hæc tamen est differentia, quod commu- nicatio tunc facta sub unica specie non fuisset signum gratia secundum quod habet rationem potus spiritualis, bene tamen communicio sub utraque.

DISPUTATIO IX.

De usu seu sumptione Eucharistia.

Ad questionem 80. & 81. D. Thomæ.

Quia speciale est in hoc sacramento, ut ejus sumptio ab ipso sacramento distingatur, postquam Divus Thomas agit de essentia, causis, & effectibus illius, dis- ferit de ejus usu, qui licet sit prior in executione ipsius effectibus, in intentione tamen est posterior. Agit vero primo de ejus usu in communi quest. 80. & deinde in particulari de modo quo Christus esset usus hoc sacramen- to, quest. 81. Verum quia suppositis his que de institu- tione hujus sacramenti supra diximus, nihil restat dispu- tandum circa hæc quæst. ita prætermittit, solum age- mus de usu Eucharistia in communi.

ARTICULUS I.

Utrum fideles præcepto Divino & Ecclesiastico teneantur sumere Eucharistiam, & quandom ad id obligentur?

Dico primo, obligatio sumendi Eucharistiam nedum est de præcepto Ecclesiastico, sed etiam de jure divino. Ita D. Thomas hic art. 11. ubi ait: Manifestum est quod homo tenetur hoc sacramentum sumere, non solum ex statuto Ecclesie, sed ex mandato Domini dicentis Luca 22. Hic facite in meam commemorationem.

Colligitur ex Scriptura, nam sicut præceptum baptizandi colligitur ex illo Joannis 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei; & præceptum penitentia ex illo Luca 13. Si penitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis; ita ex verbis illis Joannis 6. Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis: recte colligitur præceptum Christi de hujus sacramenti sumptione, quod qui non servat, non habet vitam in se.

Potest etiam assignari ratio congrua, cur Christus voluerit tale præceptum nobis imponere, quia nimirum hoc sacramentum per modum cibi, ad vitam spiritua- lem hominis conservandam necessariam instituit. Nam sicut jure nature tenetur homo cibum naturalem sumere, quia sine eo non potest diu vitam conservare; ita quia mora- liter impossibile est in vita spirituali diu perseverare, sine hujus divini Sacramenti, & cibi celestis subsidio, conveniens fuit quod Christus sub præcepto ad illud sumendum nos obligaret. Et certe si Adam in statu innocen- tiæ, sub peculiari præcepto divino debuisset aliquando de ligno vite, quod typus fuit Eucharistia, comedere, ad vitam corporis conservandam, ut multi docent; quanto magis congruum fuit, hominem lapsum, ad spiritualem vitam animæ conservandam, divino astringi præcepto, ut aliquando teneretur de hoc vitali ligno comedere? Et quidem eo hoc præcepto convenientius fuit, quo negli- gentior est homo ad vitam animæ, quam ad vitam cor- poris conservandam.

Confirmatur: Cum Eucharistia sit omnium sacramen- torum finis, utpote sacramentum caritatis, quæ est vinculum perfectionis, fas non est credere, quod cum de Baptismo & de Penitentia Christus divinum præceptum tulisset, hoc reliquerit sine præcepto, ut recte arguit So- to in 4. dist. 13. q. 1. art. 11.

Dico secundo, hoc præceptum divinum obligat fide- les baptizatos, in articulo mortis, & etiam aliquoties in vita.

Probat prima pars: Hoc sacramentum institutum est per modum Vinctivi: Ergo tunc præsertim sumendum est, quando exaugendum est de hac vita. Unde Can. De his 26. q. 6, ex Concilio Nicæno dicitur: De his qui recedunt ex corpore, antiqua legis regula observabatur nunc etiam: ita ne si forte quis recedat ex corpore, necessarius vi- ta sua non deservatur Vinctivo.

Confirmatio: Posito quod hoc præceptum sit divinum, ut præcedenti conclusione ostensum est, non potest, præ- cisa determinatione Ecclesie, commodiori tempore obliga- re quam in articulo mortis, in quo tenetur infirmus quantum potest se Christo incorporare, & de seculo via- tivo pro periculoso itinere sibi providere.

Quod vero idem præceptum divinum obliget etiam aliquoties in vita communicare, patet ex fine ad quem ordinatur, nam ordinatur ad nutriendam & roborandam animam in vita spirituali: ad hoc autem non sufficit semel tantum in vita, vel in solo articulo mor- tis, hunc cibum sumere; sicut enim ad vitam corpora- lem non sufficit semel aut iterum in vita cibum sumere, ita nec ad vitam spirituales; quia sicut illa paula- tim minuitur actione caloris naturalis, humidum radica- le continuo depauperis, defectu cujus vita animalis destruitur; ita hæc actio concupiscentis, humidum radicale amoris perpetuo absumitur. Unde sicut de ligno vite, quod ut supra dicebamus, fuit typus, & symbolum hujus sacramenti, Adam in statu innocentie, & non semel, sed pluries debuisset ex Dei præcepto comedere, ad restaurandum humidum radicale vite hu- mane, ita & de hoc sacramento proportionaliter dicen- dum est.

Dixi autem in conclusione, fideles baptizatos, quia in- fideles & non baptizati non tenentur præcepto divino ad communionem, sicut nec ad confessionem, quicquid in contrarium dicat Suarez: ut enim recte dicitur Soto in 4. dist. 18. q. 1. art. 3. conclus. 1. Jus divinum su- pernaturale solum obligat universum orbem ad suscipiendam Evangelicam fidem: obligatio autem ad alia præcepta sin- gularia sacramentorum, non exurgit nisi ex ipsa professione fidei, qua fit in Baptismo: quemadmodum si quis facit votum simplex Religionis, licet tenetur ad religionem, non tamen ad ejus ceremonias & officia, donec illam profiteatur. Adde quod, si hoc præceptum obligaret non baptizatos, Sancti Martinus, & Ambrosius, aliqui plures, qui diu Baptismum differunt, contra præceptum hoc divinum communicandi peccarent mortaliter: quod de tam sanctis viris asserere nefas est.

Dices, Qui sunt in peccato mortali ad communionem obligantur, non quidem ut communicent existentes in peccato, sed ut penitentiam agant, & sic communi- cent: Ergo similiter non baptizati tenentur ad commu- nionem, non quidem ut communicent antequam Bap- tismum suscipiant, sed ut baptizentur, & sic communi- cent. Unde ipse Christus Joann. 6. præceptum promulgavit Capharnaitis, quorum maxima pars non erat baptizata.

Respondet, concessio Antecedente, negando consequen- tiam & pariter: nam illi qui sunt in peccato mor- tali, sunt capaces communionis, quamvis illam licite sumere non possint, nisi per penitentiam disponant; non baptizati vero adhuc illius capaces non sunt, & sic ad illam non obligantur, sed tenentur solum se capa- ces ad illam reddere, quod est obligari ad Baptismum, quo hujus sacramenti & aliorum capaces fiunt. Sicut supra dicebamus, quod ille qui fecit votum simplex Religionis, tenetur quidem ingredi Religionem, non obli- gatur tamen ad officia & onera Religionis, donec eam ingressus fuerit, & solemnem professionem in ea emi- serit. Unde ad illud quod subditur de Capharnaitis, dicendum est, Christum hoc præceptum Capharnaitis omnibus promulgasse, ut scirent se illo teneri, non qui- dem immediata obligatione, sed mediata, id est post Baptismum, ad quem omnes immediate obligati erant; & ut necessitate sumptionis Eucharistia, non baptizati magis inducerentur ad suscipiendum Baptismum, sine quo Eucharistia sumi nequit.

Dico tertio, præter præceptum divinum, extat Ecclie- stasticum, quo omnes fideles cum ad annos discretionis pervenerint, obligantur semel in anno, tempore in Pas- chate, communicare. Patet ex cap. Omnis utriusque se- xus, de penitentia & remissionibus, & ex Tridentino sess. 13. can. 9. ubi sic habetur: Si quis negaverit omnes & singulas Christi fideles utriusque sexus, cum ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate, ad communicandum, juxta præceptum sancta- matris Ecclesie, anathema sit. Quæ hæc præceptum præ- cessit decretum Fabiani Papæ qui electus est anno 238. obligans ad communionem sacramentalem ter saltem in anno, nempe in die Natalis Domini, Paschatis, & Pen- tecostes, ut habetur Can. Epi de consecrat. dist. 2. c. 1. Sother Pontifex, ob memoriam passionis & institutionis hujus sacramenti, addidit diem cœnæ Domini, ut ha- betur

betur in Canone de cœnâ, eadem distinct. Sed hæc omnia revocata sunt in Lateranensi cap. citato, in quo præcipi- tur solum fidelibus semel in anno, nempe in Paschate, communicare. Nominè autem Paschatis, ex Ecclesiasti- ca consuetudine, & bulla Eugenii IV. quæ incipit Fide digna, intelligitur totum tempus a Dominica palmarum usque ad Dominicam in albis inclusive, immo in aliqui- bus regionibus, ut in Germania, extenditur a principio Quadragesimæ, usque ad decimamquartam diem post Pascha.

Contra hoc præceptum acriter invehuntur & debaschantur Heretici: Lutherus enim in serm. de confess. & sacra- mento Eucharistia, aliisque suis libris dicere non erubuit, errare illos graviterque peccare qui cogunt homines sub peccato mortali in Paschate festo sacramento uti. Calvini vero lib. 4. instit. cap. 17. d. 46. hæc impudentissime scribit: Hæc consuetudo quæ semel quotannis communicare jubet, cessantem est diaboli inventionem, cuiusmodi eandem ministerio invocatum fuerit. Verum in his retellendis non immerito, quia ut cum Hieronymo epist. ad Ctesiphontem loquar: sententia istas prædixisse, superasse est. Patet prima fronte blasphemiam, Non necesse habet convinci quod prima statim professione blasphemum est. Unde solum hic proponam, & breviter resolvam tres difficultates quæ circa hoc præceptum occurrunt. Prima est: an qui præ- vident se impediendum, ne in Paschate communicet, te- neatur tempus præscriptum prævenire?

Respondet breviter, quod si timetur futurum impedi- mentum, pro tempore Paschali tantum, non tenetur quis prævenire, bene tamen si prævidet fore, ut neque tempo- re Paschali, neque reliqua parte anni, communicare pos- sit. Nam duo præcepta virtualiter traduntur in capite ci- tato, Omnis utriusque sexus. Unum est ne communico ul- tra annum differatur, cum dicitur: Ut suscipias reveren- ter ad minus in Pascha, quemadmodum ibidem immediate antea præcipitur, ut ne confessio ultra annum differatur, cum dicitur: Semel saltem in anno confiteatur. Alterum est, ut propter reverentiam & sollempnitatem diei festi, communico illa annua fiat in Paschate, quantum fieri pos- test. Licet ergo ratio hujus secundi præcepti non te- neatur prævenire tempus, quia illud determinatum tem- pus respicit, bene tamen ratione primi, quia impletio ejus, tempore Paschali addita non est, sed est determi- natio præcepti divini obligantis aliquoties in vita commu- nicare, ut conclusione præcedenti ostensum est. Unde qui longissimum navigationem aggrediens, prævidet se to- to anno circuiturum hoc sacramento, teneretur antequam mari se committeret, illud suscipere.

Secunda difficultas est, an qui tempore Paschali omi- sit communionem, liber sit a præcepto usque ad sequens Pascha?

Respondet negative, quia, ut diximus, præceptum communionis Paschalis continet duo virtualiter & equi- valenter: annum communicandi, saltem semel in anno; alterum id faciendi tempore Paschali, propter reveren- tiam festi Paschalis; quamvis ergo qui tempore Paschali omisit communionem, liber sit ab illo præcepto, cum elapso tempore Paschali impleri non possit, & nemo te- neatur ad impossibile; non tamen a primo, illud enim obligat ad hoc ut annus non prætereat sine communi- one, five ne ultra annum differatur tam salutare remedium; unde illud præceptum non est additum tantum tempori, sicut alterum; nec est pure affirmativum, sed etiam vir- tualiter negativum, quatenus includit prohibitionem de non differendo ultra annum hoc sacramento. Unde conti- nuo peccat ille qui cum possit communicare, non commu- nicat; sicut continuo peccat ille, qui cum possit res- tituere, non restituit.

Tertia difficultas est, an qui peccato mortali sacrilege communicant, satisfaciatur præcepto communicandi?

Respondet etiam negative: nam præceptum Ecclesie est determinatio præcepti divini; unde videtur Ecclesia talem communionem præcipere, qualem Christus præcep- it: Sed Christus præcepit manducationem piam & sa- lutarem, cum præcepit illam ut medium ad nutritio- nem spirituales animæ, & ad conservandam vitam spiri- tualem gratiæ & caritatis, juxta illud Joann. 6. Qui man- ducat me, & ipse vivet propter me: Ergo & Ecclesia il- lam præcipit.

Hæc ratio potest hoc exemplo confirmari & magis il- lustrari. Nam quia præcepto naturali tenemur ad mate- riale cibum sumendum ut medium conservativum vite corporalis; non satisfaciemus huic præcepto naturali, si sumentes cibum materiale, illi obicem ponamus, ne nostram vitam corporalem nutriat: Ergo similiter; quia præcepto divino, cujus præceptum Ecclesie est determi- natio, obligamur ad sumendum Sacramentum Eucharis- tia, ut conservativum vite spiritualis, neutri præcep- to satisfaciemus, si sumentes hoc sacramento, obicem ponamus quominus illud animam nostram spirituales nu- triat.

Confirmatur secundo: Si pralatus alicui infirmo præ- scribit, Comest. Tom. V.

ciperet ut fameret cibum, huic præcepto non satisfacere- ret, si fameret cibum veneno infectum qui ei mortem af- ferret: ergo similiter nec præcepto Ecclesie satisfaciunt qui in peccato mortali suscipiunt Eucharistiam, cum tunc illa non sit ei cibum, sed venenum. Unde Augustinus tract. 26. in Joann. Nonne hincella Dominica venenum fuit Juda? Et tamen accepit. Et cum accepit, in eum inimicus intra- vit: non quia malum accepit, sed quia bonum male malum accepit.

Confirmatur: Eadem videtur ratio de præcepto communionis, ac de præcepto confessionis: Sed qui facit confessionem sacrilegam, & voluntarie nullam, non satisfacit præcepto annuæ confessionis, ut declaravit Alexan- der III. in Congregatione generali Inquisitionis habita die 24. Septembris anni 1665. & oppositam sententiam, quam aliqui recentiores Casuiste docent, ut temerariam, & scandalosam damnavit: Ergo pariter qui in peccato mortali sacrilege communicat, non satisfaciunt præcepto annuæ communionis. quamvis Suarez, Vasquez, Con- nink, Martinius, & alii Recentiores oppositum doce- ant, qui nimirum exillimant, Ecclesiam actus mere internos non posse præcipere. Sed hoc fundamentum non est solidum; dato enim quod Ecclesia non possit directe & primario præcipere actum internum, secundario tamen, & indirecte, illum jubere potest; quando scilicet actus interior necessarius est, ut actus exterior sit bonus unde per se loquendo habet potestatem super actus exteriores, super actum vero interiore, per accidens, & ratione actus exterioris, in quantum est forma illius. Sic Eccle- sia præcipit Inquisitoribus sub pœna excommunicatio- nis, ut non procedant contra aliquem ex odio, & in cap. Dolentes, de celebratione Missarum, jubet conieso- nem quotannis fieri fideliter, & officium divinum Judicio & devotio Clericis celebrari. Cur ergo similiter singulis fi- delibus præcipere non poterit, ut singulis annis, in festo Paschatis, pie & salubriter communicent, nullum appo- nendo obicem spiritali nutritioni, & gratia sacramen- tali?

ARTICULUS II.

Qua dispositio requiratur ad quam sumptionem hujus Sacramenti?

Disputatio præcedenti ostendimus, ad consequen- dum augmentum gratia habitualis ex opere ope- rato, non requiri necessariam actualem devotioem, aut immunitatem a peccatis venialibus, quia carentia sola actualis devotioem, non est impedimentum ad gratiam augendam, neque specialis aliqua irreverentia que sit peccatum mortale. Unde solum hic agendum est de aliis dispositioibus, & tum ex parte animæ, tum ex parte corporis requisitis ad dignè & fructuose recipiendum hoc sacramentum.

Dico ergo primo, ad hoc ut peccator dignè & fructuose recipiat hoc sacramentum, non sufficere solum fidem, im- mo nec attritionem supernaturalem, cognitam ut talem.

Prima pars est contra Lutherum, qui (ut refert Soto in 4. dist. 12. q. 2. artic. 4.) negat accedere ad hoc sa- cramentum ulla opus esse animi præparatione, nisi sola fide & confidentia quod fit per ipsum gratiam obtenturum. Immo ita desipit, ut dicat tanto paratioris esse homines, quanto gravioribus peccatis sunt onusti, dummodo habeant fidem. Hic error proscritur a Tridentino sess. 13. can. 11. his verbis: Si quis dixerit solum fidem esse sufficientem præ- parationem ad sumendum sanctissimum Eucharistia Sacramen- tum, anathema sit.

Confutari etiam potest ex illo 1. ad Corinth. 11. Probat autem seipsum homo, & sic de pane illo edat. Ibi enim non agitur de probatione fidei, sed conscientie peccatorum, de quibus ibi Paulus reprehendit Corinthios a veru 20. usque ad 33. quia nonnulli drosiores Ecclesiam prophana- bant, in ea sumptuosam cœnam sumentes; fideles alios scandalizabant, & contemptis pauperibus, quos ef- fidentes relinquebant, ipsi crapula & ebrietati vaca- bant.

Secunda etiam pars conclusionis omnino certa est, 20 quia in hoc distinguuntur sacramenta vivorum & mor- tuorum, quod quia ista sunt instituta ad causandam pri- mam gratiam, accedere ad illa in peccato mortali, cum sola attritione supernaturali cognita ut tali, non est in- digne ad illa accedere, neque subinde ponere obicem ef- fectui ipsorum: e contra vero quia sacramenta vivorum non sunt instituta ut ad augendam gratiam, consequen- ter accedens ad illa in peccato mortali, cum sola attritio- ne supernaturali cognita ut tali, peccat mortaliter, & ponit obicem effectui sacramenti. Unde Ambrosius lib. 6. in La- can cap. 9. Nemo cibum accipit Christi, nisi qui fuerit ante sanatus &c. Ubi ergo in hoc mysterio hic ordo servatur, ut prius per attritionem peccatorum vulneribus medicina cri- batur, postea alimenta mensa celestis exuberet. Et Basilii lib. 2. de Baptismo: Manducemus nos (inquit) ab omni in- quitato,

gali devoretur, majus quippe præceptum est evitare irreverentiam sacramenti, cum hoc præceptum sit divinum naturale, quam illud fumere jejunium cum hoc sit positivum & Ecclesiasticum.

40 Est etiam alius singularis casus in quo videtur licere Sacerdoti non jejunio celebrare, si nimirum sumpto veneno mori appropinquaret, & habens conscientiam peccati mortalis copiam Confessoris non haberet: tunc enim posset cum contritione, vel attritione supernaturali, quam contritionem esse putat, celebrare, ut si forte reipsa contritus non sit, virtute sacramenti fiat ex attrito contritus, Nam in hoc casu Eucharistia est ad salutem necessaria, unde videtur hic casus per Episcopiam excipi a lege universali.

41 Addunt aliqui alium casum in quo existimant posse Sacerdotem non jejunium celebrare, nimirum ad communicandum ipsum aliquo sine Viatico moriturum. Id tamen non admittit communiter: Tum quia præceptum celebrandi in azymo, aut cum vestibus sacris, non debet omitti ad communicandum aegrotum sine Viatico alius moriturum: Ergo similiter nec licet non jejunium celebrare: præceptum enim celebrandi ante sumptionem cibi, non est minus grave, quam præceptum celebrandi in azymo, & cum vestibus sacris. Tum etiam quia hoc sacramentum non est tantæ necessitatis, quin potius debeat servari reverentia ei debita, quam infirmis communicare: maxime cum aegrotus in hoc casu excusetur, quia tunc non urget præceptum communicandi, cum adit qui cum communicat.

42 Dices primo, Eodem modo dici poterit non licere infirmo primo sumptum cibum aut potum fumere hoc sacramentum per modum Viatici.

Sed nego consequentiam & paritatem, tum quia Ecclesia consuetudo declaravit in hoc casu non obligare præceptum de jejunio. Tum etiam quia est magna disparitas, ex eo quod propria necessitas hominis communicandi (quando scilicet est in periculo mortis) est intrinseca; & quæ moraliter loquendo frequenter accidit: necessitas vero ex parte ministri est valde extrinseca & accidentaria, raroque contingit, supposita providentia quam habet Ecclesia servandi Eucharistiam pro infirmis.

43 Dices secundo, Propter similem proximam necessitatem, potest Sacerdos habens conscientiam peccati mortalis, celebrare non præmissa confessione sacramentali, ut diximus conclusionem præcedenti: Ergo multo magis fracto jejunio, cum hæc obligatio sit tantum de jure Ecclesiastico, illa vero de jure Divino.

Respondedo negando etiam consequentiam & paritatem, ratio autem disparitatis est, quia confessio suppleri potest per contritionem, non autem jejunium, quod licet sit de præcepto Ecclesiastico, fundatur tamen in jure divino de reverentia huic sacramento debita.

Ex quibus intelliges falsam & temerariam esse sententiam Joannis Majoris, asserentis licere Presbytero, ne infirmus sine Viatico moriatur, consecrare post prandium hostiam, immo & buccellam panis fermentati, si non esset hostia ex azymo, hocque secreto, sine vestibus sacris, & sine Missa per sola verba consecrationis. Quam sententiam recte confutat Soto in 4. dist. 12. q. 1. art. 8. circa finem.

44 Denique ex dispensatione Summi Pontificis, potest quis non jejunus celebrare vel communicare; cum enim hoc præceptum non sit Divinum, sed Ecclesiasticum, potest in eo Summus Pontifex ex rationabili causa dispensare, ejusque dispensationis plurima extant exempla. Dispensat enim quotannis cum Cardinali celebrante in vigilia Natalis Domini circa horam decimam promeridianam. Dispensavit etiam cum Carolo V. Imperatore, ut posset non jejunus ad sacram synaxim accedere ut scribit Favianus Strada l. 1. de bello Belgico. Habemus etiam in Gallia satis recens ejusdem dispensationis exemplum, nam non ita pridem, anno scilicet 1619. Paulus V. permisit, ut honesta quadam Matrona Lemovicensis, dicta Domina de Londey, quotidie immediate post prandium communiaret, ad compescendum horribilem & miserabilem totius corporis tremorem, quo, demonis maleficio, post sumptionem potus, statim corripitur, etiam cum vite periculo; nisi ei confectum ministraretur Sacramentum Eucharistia, quod unicum remedium, omnibus aliis frustra tentatis, huic malo, seu maleficio tandem repertum est; sed ita promptum & efficax ut eo momento quo sacra hostia labia aut linguam ejus tangit, tremor ille horribilis sistat, & pristina quieti mox restituitur. Fui ego ipse semel præfens, dum ei sacramentum Eucharistia porrigeretur, & miraculum hoc, non sine stupore & admiratione, vidi.

45 Quoad secundam partem conclusionis, seu secundam dispositionem ex parte corporis requisitam ad dignè & fructuose communicandum, nimirum quod communicans intra illum diem non sit pollutus, legendus est Sanctus Thomas hic art. 7. ubi sic ait: *Ex quadam congruentia nocturna pellitio* (sumptionem hujus sacra-

menti) impedit, quantum ad duo, quorum unus *semper accidit, scilicet quodammodo seditas corporalis, cum quo propriè reverentiam sacramenti non decet ad altare accedere* (unde & volentes tangere aliquid sacrum manus lavant) nisi forte talis immunditia sit perpetua vel durissima, sicut est lepra, vel fluxus sanguinis, vel aliquid hujusmodi. Aliud autem est evagatio mentis, que sequitur pollutionem nocturnam, præcipuo quando curpi cogitatione conjungit. Idem docet in responsione ad secundam de actu conjugali, ipsum nimirum ex quadam decencia impedire receptionem hujus sacramenti, propter immunditiam corporalem, & mentis distractionem. Unde Hieronymus relatus cap. Sciatis 33. quæst. 4. dicit super Matth. Si panes propositionis ab his qui uxores tergerant comedi non poterant, quanto magis ille panis qui de celo descendit, non potest ab his qui conjugaliibus paulo ante habere complexibus, violari atque contingi? Non quod nuptias condemnemus, sed quod eo tempore quo carnes agni manducaturi sumus, vacare a carnalibus spiritibus debemus. Hac tamen de necessitate non impediunt communionem, sed ex decencia, relinquendumque est Confessoris arbitrio, ut ipse decernat, an expedit illo die accedere ad sacram synaxim, vel abstinere ab illa, Si non magis urgeat necessitas, aut non sit dies festus vel mos Collegii, aut Conventus, ut omnes quoties celebrent, aut Clericus non indiget stipendio Missæ ad victum comparandum, consultum est ea die a celebratione vel communionem abstinere.

46 Observat autem D. Thomas art. citato in corp. quod pollutio causatur interdum ex illusionem demonum: *illius vero demoni quandoque provenit ex precedenti negligentia preparationis ad devotionem, que potest esse merito veniale peccatum; quandoque vero provenit sola negligentia ad momentum voluntatis impedire hominem a sumptione hujus sacramenti.* Unde legitur in collationibus Patrum (collat. 22. cap. 6.) quod cum quidam frater pateretur pollutionem semper in festis in quibus erat communicandum, seniores comperio quod nulla causa ab ipso præcesserat, decreverunt quod propter a communionem non cessaret, & ita cessavit illius demonum.

47 Quarunt hec aliqui, quinam sint capaces manducationis sacramentalis Eucharistia, & fructus ac nutritionis spiritualis hujus sacramenti?

Respondedo breviter, omnem & solum hominem viventem, baptizatum, esse capaxem illius, nisi pena aliqua Ecclesiastica impediatur. Dixi omnem & solum hominem, ad exclusionem Angelorum, qui non possunt proprie fumere hoc sacramentum etiam in corporibus assumptis, quia propria & vitaliter non manducant. Immo nec ipsum manducant spiritualiter, ut docet S. Thomas hic art. 2. ratioque id suadet, is enim tantum est capax manducationis spiritualis hujus sacramenti, qui est capax sacramentalis, quia manducatio spiritualis, utpote votum seu desiderium sacramentalis, supponit capacitatem ad illum. Ergo cum Angelus non possit Eucharistiam fumere sacramentaliter, non potest etiam manducare spiritualiter. Sicut non est capax baptismi flammis, quia non habet capacitatem ob baptismum fluminis. Observat tamen D. Thomas, ibidem, quod licet Angeli non manducant spiritualiter hoc sacramentum, manducant tamen Christum spiritualiter, per visionem beatam. Unde egregie Augustinus in Psal. 33. conc. 1. *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, Ecce cibus sempiternus, sed manducant Angeli, manducant sapienter Virgines, manducant caelestes Spiritus, & manducant, & saginantur &c.* Adhuc hominem viventem, ad exclusionem hominis mortui, quia homo mortuus non potest manducare. Subjuncti Baptizatum, quia Baptismus est janua omnium sacramentorum, & per illud datur potestas ad recipiendam sacramenta modo sacramentali; unde Catechumeni, tamen habent votum Baptismi, & sint per gratiam & caritatem justificati, non possunt tamen recipere Eucharistiam sacramentaliter. Dixi, tandem, *nisi pena aliqua Ecclesiastica impediatur*, quia per excommunicationem majorem privantur fideles passiva & activa administratione sacramentorum.

Hæc sunt certa & indubitata apud omnes, sed difficultas & controversia est inter Theologos, an infantes & perpetuo amentes sint capaces sacramentalis manducationis Eucharistia: quibusdam id affirmantibus, aliis vero negantibus. Sed probabilior sententia est, parvulus & perpetuo amens, esse quidem incapax manducationis sacramentalis proprie sumptæ, quia hæc præter vitalem communicationem requirit actualem notitiam hujus sacramenti, ut sacramentum est: unde infans aut bruta, est species consecrata comedant, non manducant tamen Eucharistiam sacramentaliter, ut docet S. Thomas hic art. 3. ad 2. & 3. Parvuli tamen idonei sunt ad percipiendum fructum & nutritionem spirituale hujus sacramenti: Nam olim in primitiva Ecclesia parvulus statim post baptismum solebat ministrari Eucharistia, teste Dionysio c. ultimo libri de Ecclesiastica Hierarchia & Cypriano serm. de lapsis, ubi nar-

rat mirabilem casum de puella, cui cum infans parentibus datum fuisset aliquid de idolohitis, eique possea, juxta consuetudinem illius temporis, daretur sanguis Christi, relictans illum accepit, acceptumque statim evomuit: quasi non potuerit (inquit Sanctus Iulius Martyr) in corpore atque ore violato Eucharistia permanere. Hunc morem non reprobat Tridentinum sess. 21. cap. 4. nec damnandos judicat Patres, qui illum induxerunt: cum tamen maxime dammandi fuissent, si Eucharistia nullum fructum conferret parvulis, nunquam enim licet ministrare sacramenta iis in quibus sumum effectum habere non possunt: Ergo parvuli sunt capaces fructus hujus sacramenti, & gratie nutritivæ quæ datur per Eucharistiam, sicut sunt idonei ad recipiendam gratiam roborativam quæ datur per Confirmationem.

48 Dices, impossibile est aliquid esse capaxem fructuose manducationis Eucharistia, & non esse capaxem sumptionis sacramentalis ejusdem, nam sacramentaliter manducare Eucharistiam, nihil aliud est quam fructu recipere hoc sacramentum: Ergo si parvuli non sunt capaces manducationis sacramentalis Eucharistia, non sunt etiam capaces manducationis fructuose illius.

Respondedo negando Antecedens, ad cujus probationem, nego etiam Antecedens, nam hoc sacramentum fructuose manducare, est illud recipere cum effectu, vi manducationis passiva; illud vero manducare sacramentaliter, est illud recipere ut præcticum signum gratie formaliter, subindeque cum notitia actuali illius.

ARTICULUS III.

An communicatio sub utraque specie possit Latice ab Ecclesia prohiberi, & conventus ad usus de causis fuerit eius prohibita?

S. I.

Quinquam præmissa, duplici conclusione difficultat resolvitur.

50 Cum Sacerdos celebrans sacrificium Eucharisticum, tenetur illud percipere & consummare, sumptio autem utriusque speciei pertinet ad consummationem talis sacrificii, certum est, communionem sub utraque specie, esse necessariam necessitate præcepti, respectu Sacerdotis celebrantis: quod tamen intelligendum est solum quando celebrat principaliter, quoniam quando Neomystra, seu Sacerdos noviter ordinatus, simul cum Episcopo celebrat, non communicat sub utraque specie. An autem illud præceptum sit divinum, vel tantum Ecclesiasticum, non est aliter certum: quia licet omnes fateantur intentionem & præceptum Christi esse de hoc sacrificium consummatur ad alio, videtur tamen sufficere quod sumatur id quod consecratum est, vel ab eoque consecravit, vel ab alio Sacerdote. Quantum vero ad Laicos, in primis Waldenses in professione fidei ad Udadisiam, communionem sub utraque specie esse de necessitate salutis affirmant. Eundem errorem secuti sunt Bohemi, ducibus Petro Dreslensi, & Jacobo Misenfi, qui in Concilio Costantiensi sess. 13. damnati est. Eumque ex eorum ceteris suscitavit Lutherus & Calvinus, duo præcipua antiqui draconis capita. Ille enim in suo de captivitate Babylonica libro scribit, omnes esse impios, qui utriusque speciei communionem Latice denegant. Ille vero lib. 4. institut. cap. 17. §. 47. ait, ex officina diaboli productis constitutionem illam, quæ ultimam causam partem, meliori populi Dei numero, vel servata est vel crepuit, nempe symbolum sanguinis, quod Latice & prophans interdicitur; panis rasi & unctis (sic Sacerdotes appellat) in peccatum cessit.

51 Hujus celeberrima difficultas resolutio pendet ex decisione alterius, an scilicet sit de jure divino, & institutione Christi, communicare sub utraque specie. Si enim sit de jure divino, non poterit Ecclesia prohibere usum calicis: si vero nullum jus divinum extet de laica communionem sub utraque specie, poterit Ecclesia ad libitum vel illam permittere: vel illam prohibere, cum a Christo potestatem habeat, ut in sacramentorum dispensatione, salva eorum substantia, ea statuat vel mutet, quæ suspiciuntur utilitati, vel ipsorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum veritate magis expedire judicaverit; ut affirmat Tridentinum sess. 21. c. 2. & probat ex illo 1. ad Corinth. Sic nos existimet homo, ut ministras Christi & dispensatores mysteriarum Dei, & ex capite 11. ejusdem Epistolæ, ubi Paulus nominatim de hoc ipso sacramento loquens, *Cetera (inquit) cum venero disponam.* His præmissis pro resolutione difficultatis proponit.

Dico primo, nullum jus divinum extare de laica communionem sub utraque specie, subindeque Ecclesiam usum calicis laicis prohibere posse.

52 Probatur primo: Si esset jus aliquod divinum de communionem laica sub utraque specie, illud vel ex facto Christi.

si, vel ex Scriptura; vel ex antiqua praxi Ecclesie; vel denique ex hujus sacramenti natura colligi deberet. Sed ex nullo ex his tale jus colligi potest: Ergo nullum jus divinum extat de communionem laica sub utraque specie. Major patet ex sufficienti inductione: Minor vero probatur, discurrendo per singula: Et in primis quod ex facto Christi tale jus colligi nequeat, patet: Tum quia quidquid Christus fecit, aliis etiam faciendum non præcepit, alioquin tenerentur Sacerdotes consecrare vespere post cenam, Tum etiam, quia Christus duos Discipulos euntes in Emaus, in sola specie panis communicavit: nam Luca 24. dicitur, quod statim atque panem consecratum eis porrexit, evanuit ex oculis eorum: quod autem panis ille a Christo consecratus, esset Eucharistia, colligitur ex eo quod ibidem dicitur quod illi *conversati Dominum in fractione panis*: nam per fractionem panis simpliciter dictam, in Scriptura sacra significatur Eucharistia, ut patet ex illo Apostoli 1. ad Corinth. 10. *Panis quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est?* & magis constabit ex aliis locis statim referendis.

Secundo quod ex Scriptura nullum jus divinum de communionem laica sub utraque specie colligi possit, probatur: Tum quia Actor. 2. de sola communionem sub specie panis fit mentio, dicitur enim: *Erant perseverantes in communicatione fractionis panis.* Et cap. 20. dicitur fideles una Sabbati convenisse ad fractionem panis, quod omnes de communionem sacramentali interpretantur. Tum etiam, quia ut recte Tridentinum sess. 22. cap. 1. Quæ Joann. 6. dixit: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis: idem quoque dixit: Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Immo Christus hoc capite, undecies mentionem fecit de hoc sacramento sub specie panis; sub nomine autem carnis & sanguinis non nisi quater ut offenderet, ad salutem sufficere solam speciem panis: unde hoc Christus præceptum ibidem concludit sola manducatione panis: *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum: ut egregie annotavit Joannes de Ragufio, Ordinis Prædicatorum, qui (ut habetur 4. tomo Conciliorum, inter fragmenta Basiliensis) veritatem hanc in Concilio Basiliensi contra hereticos acerrime & eruditissime propugnavit.*

Terio, quod jus aliquod divinum de communionem laica sub utraque specie, ex antiqua Ecclesie praxi non colligatur, ex eo patet, quod olim in primitiva Ecclesia, Apostolis vicina, fuit usus communionis sub una tantum specie, scilicet panis. Illius usus testes oculati sunt Tertullianus lib. 2. ad uxorem cap. 5. Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum, non longe ab initio, Cyprianus sermone de lapsis, Basilus in Epistola ad Cæsarium Patritiam, Augustinus serm. 222. & alii Patres primorum quinque sæculorum, qui testantur fideles olim Eucharistiam in domum suam deferre solitos, & servare in loco decenti, ut fuissent suis temporibus de manu propria, cum meta perfectionum non possent tam frequenter ad Ecclesiam, & ad synaxim convenire. Testatur etiam Basilus, ut supra, Monachos eremi cultores, eam deferre solitos in eremum, ubi nullam habebant copiam Sacerdotis, & in cellulis suis eam servare, ad similem usum. Refert quoque Baronius anno 57. num. 47. solum fuisse dari hoc sacramentum iter facientibus, ut si quod vite periculum in itinere eis accidisset, tanto viatico privarentur. At hæc omnia intelligi & verificari nequeunt, nisi de Eucharistia, sub una tantum specie, scilicet panis; Tum quia citati patres, & nominatim Augustinus, dicunt mulieres solitas fuisse fumere Eucharistiam in mundo linteolo, quo tamen de specie vini non potest intelligi: Tum etiam, quia sola species panis dabatur laicis in manum a Sacerdote: illicitum enim erat laicis calicem manu tangere, ut testatur Cyrillus Hierosolymitanus Catech. 5. versus finem, & Nazianzenus in oratione contra Arianos. Adde quod sanguis non potuisset dari servari, facile enim & cito vinum acceffit, & corrumpitur: sanguis autem non plus manet sub speciebus, quam substantia vini sub illis conservetur.

Eadem praxis Ecclesie constat ex antiquissima consuetudine, quæ in Ecclesia semper viguit, ut in die Parasceves hoc sacramentum sub sola specie panis a Sacerdote officium celebrante sumatur, ut colligitur ex Gregorio Magno in suo sacramentali, & indicatur in sexta Synodo apud Trullum can. 52. constatque ex eo quod Innocentius I. Epist. 1. cap. 4. docet traditionem Ecclesie fuisse ea die non sacrificari, nec sacramenta celebrari: cum enim (ut ait S. Thomas hic quest. 83. art. 2. ad 2.) volente veritate, cesset figura, & hoc sacramentum sit figura & representatio Domine passionis, non est conveniens, ut ea die quo passio Christi recolitur, Missa sacrificium offeratur. Unde egregie Hugo Victorinus secundo codice Miscellaneorum l. 5. *Adiis non sacrificamus, dum nobis hostia de manibus tollitur: non sacrificamus amici, dum cruciuntur inimici.*

66 Potest etiam ostendi communionem in una tantum specie, scilicet panis, fuisse licitam in primitiva Ecclesia, tribus exemplis, ex historia Ecclesiastica desumptis. Primum refertur ad Eusebio l. 6. cap. 36. ubi ait quod Serapion per puerum suum misit particulam Eucharistiae, *quae dicitur in panis*, Presbytero cuidam moribundo, precipiens puero, ut particulam illam maderaceret, ne forte moribundus eam deglutire non posset. Ex quo aperte colligitur, particulam illam Eucharistiae, quam misit, fuisse tantum particulam speciei panis, quae maderacienda esset, ne forte non posset a moribundo deglutiri.

67 Alterum sumitur ex Sozomeno lib. 8. historiae c. 5. & Nicephoro lib. 13. cap. 7. ubi narrat, mulierem quamdam Macedonianam, ut simularet se Catholicam, haereticam suam fidei communionem tegetet, loco panis Eucharistiae, a S. Joanne Chrysostomo accepti in manus, substituisse panem prophanum, qui in ipso ore statim in lapidem veritus est. Ex quo etiam constat, in primitiva Ecclesia licitam fuisse communionem sub una tantum specie, scilicet panis: si enim necessarium fuisset communicare vobis specie vini, quomodo illa mulier suam fraudem tegete potuisset, substituitur similiter vinum prophanum loco vini consecrati? Neque enim, ut ex Cyrillo & Nazianzeno supra visum est, calix traheretur in manus laici, sed ori eorum applicabatur a sacerdote, vel Diacono. De qua consuetudine multa scribit Baronius ubi supra.

68 Tertium exemplum sumitur ex S. Leone, qui ferm. 4. de Quadragesima refert quod Manichaei, ut se Catholicos esse simularent, communicabant cum Catholicis: Sed id non potest intelligi de communionem sub utraque specie, sed solum de communionem sub specie panis: Ergo in primitiva Ecclesia licitum erat communicare tantum sub specie panis. Minor probatur, Manichaei enim superstitione abhorrebant a vino, tanquam a felle draconis & veluti a demone factio, ejusque potum sacrilegum esse existimabant, neque credebant Christum sub illius speciebus esse in Eucharistia, ut colligitur ex Augustino lib. 20. contra Faustum Manicheum cap. 13. Ergo verisimile non est, quod quando cum Catholicis communicabant, ut simularent suam haereticam, sub utraque specie communicarent. Unde praedictus Papa, ad detegendam sacrilegum illorum fraudem, iussit eos sub utraque specie panis & vini communicare, ut constat ex Epistola gregaria, ubi sic ait: Cum (Manichaei) ad regendam infidelitatem suam, vestris audeant interesse mysteriis, ita in sacramentorum communione se temperant, ut interdum sursum lateant: ore indigna corpus Christi accipiunt, sanguinem vero redemptionis vestrae omnino haurire declinant. Quod ideo vestram volumus scire sanctitatem, ut vobis ejusmodi homines, & his manifestentur indicia, & quorum reprehensa fuerit sacrilega simulatio, notari & proditi, a sanctorum societate, sacerdotali antiveritate pellantur. Si mille decretum editum est a Gelasio Papa, ut refertur canone Comperimus de consecrat. dist. 2. his verbis: Comperimus quod quidam sumpta tantummodo corporis sacri portione a calice sacratu trahunt abstineant, qui procul dubio nescio qua superstitione decernunt astrigere, aut integra sacramenta percipiunt, aut ab integris arceantur. Sicut ergo in detestationem impietatis Manichaeorum, praedicti Pontifices prudeniter communionem sub utraque specie imperarunt, ita extincta illorum peridia, iustis de causis, conclusio sequenti referendis, utriusque speciei usum laicis Ecclesia prohibuit. Sicut ad extinguendam haereticam quae ad se habebat panem azymum ad conficiendam Eucharistiam esse indispensabiliter necessarium, abdicatis azymis, fermentatum Latina Ecclesia adhibuit; illa vero extincta, abdicatis fermentatis, azymos panes revocavit, ut disput. 3. art. 1. ostendimus.

69 Plura alia ad probandam nostram conclusionem adduci possunt exempla: Constat enim Nazarenos, exordio nascentis Ecclesiae, sub specie tantum panis communicare solitos fuisse, cum lege Moysaica, quam initio conversio nis permittentibus servare, vinum bibere eis non liceret. Narrat etiam D. Gregorius lib. 3. dialog. cap. 3. S. Agapitum, mutum sub sola specie panis communicasse, qui accepta Eucharistia, statim loqueliam recepit. Item legitur in vita S. Bernardi, Monachum ipsi subditum communicasse, & quia panem Eucharisticum contra prohibitionem Sancti praecipit, hoc sacramentum deglutire non potuisse, donec solemniter absolutus ad Sanctum accesserit, a quo absolute sui criminis accepta, deglutivit ipsum sub specie panis tantum. Quae omnia exempla aperte demonstrant, communionem sub una tantum specie, ante Concilium Constantiense fuisse licitam, & in Ecclesia usitatam, ut testatur D. Thomas hic art. 12. his verbis: Proinde in quavis Ecclesia observatur, ut populo sanguis sumendus non detur, sed solum a sacerdote sumatur.

70 Denique, quod jus aliquod divinum de communionem laica sub utraque specie, ex natura hujus sacramenti colligi nequeat, videtur manifestum: nam hoc sacramentum

integre salvatur in qualibet specie: in qualibet enim continetur totus Christus, itaque relectio animae, ut disput. praecedenti art. 4. fuisse ostensum est. Nec una species in ratione sacramenti pendet ab alia, esse pendat in ratione sacrificii, quo pacto non potest, nisi in utraque specie a consecrante consecrari.

Confirmatur & magis illustratur haec ratio: Quatuor sunt in hoc sacramento ex quibus solum videtur posse peti necessitas communionis sub utraque specie respectu laicorum, subindeque jus aliquod divinum illos obligans ad talem communionem: scilicet effectus, significatio, res contenta, & species continentes; Atque ex nullo ex his talis necessitas peti potest: Ergo &c. Major patet ex sufficiente enumeratione, Minor vero probatur quantum ad singulas partes. In primis enim haec necessitas non potest oriri ex effectu, quandoquidem vel totus effectus sacramenti Eucharistiae tribuitur communicanti sub una specie, ita ut, per se loquendo, communicare sub utraque specie, non plus gratiae recipiat, ut loco citato docuimus: vel si, ut quidam existimant, detur major effectus per summopem suam speciem, ille tamen major effectus non esse necessarius ad salutem: Non potest etiam peti haec necessitas ex significatione, utpote cum significatio quo per se pertinet ad hoc sacramentum ut sacramentum est, & ad effectum ejus, videlicet significatio unionis membrorum Ecclesiae cum Christo ut capite, perfecte reperitur sub singulis speciebus; sub pane quidem, quatenus ex multis granis unum conficitur, & sub vino, quatenus unus liquor, ex multis uvis exprimitur: representatio autem expressa passionis, magis ad rationem sacrificii quam sacramenti pertinet; neque ad rationem sacrificii, ut omnes qui adstant, & illud per Sacerdotem offerunt, de ipso participant, sed sufficit quod publicus minister illud consumat, item necessitas communicandi sub utraque specie, non potest oriri ex re contenta in hoc sacramento, utpote cum totus Christus continetur sub singulis speciebus. Neque denique ex parte ipsarum, cum enim specierum sumptio sit solum vel propter significationem, vel propter effectum, vel propter rem contentam, si ex his tribus nulla sequatur necessitas communionis sub utraque specie, evidente concluditur, quod nulla etiam oriatur ex parte ipsarum specierum.

Probatur secundo conclusio, & ostenditur argumentum ad hominem contra haereticos, nullum jus divinum, vel Christi praecipit extare de laica communionem sub utraque specie. Si enim communio sub utraque specie esset necessaria de jure divino, & ex praecipito Christi, non posset illa potestas humana in hoc dispensare, & permittere quod aliquando laici sub unica specie communicarent. At haeretici ipsi in hoc dispensant in suis ordinationibus Ecclesiasticis: permittunt enim ut abstemii, haereticis & odoribus vini impatientes, communicent sub sola panis specie: Ergo si metipsum aperte contradicunt, quod contendunt communionem sub utraque specie esse de jure divino, & ex institutione ac praecipito Christi copulativo.

Dico secundo: convenienter, & iustis de causis, ab Ecclesia prohibita fuit laicis communicatio sub utraque specie.

Patet ex Tridentino sess. 13. can. 2. ubi anathemate damnat eos qui dixerint, Ecclesiam Catholicam non iustis causis & rationibus adductam fuisse, ut laicos atque etiam clericos non conficientes sub panis tantummodo specie, communicaret. Id magis constat afferendo causas quibus mota est Ecclesia ad communionem sub utraque specie prohibendam. Prima est, ad refellendam haereticam quod sub specie panis sit tantum corpus: sub specie vini, tantum sanguis, ut multi Lutherani, teste Bellarmino lib. 4. de Eucharistia capite 8. asserunt, irridentes concomitantiam sanguinis Christi cum corpore, in specie panis. Secunda, ad refutandum errorem, quod sola specie panis ad salutem non sufficit, in quo fere omnes haeretici versantur. Tertia, ad debitam reverentiam huic sacramento praestandam, nam ob populi multitudinem vix evitari posset frequens sanguinis effusio, praesertim cum ad sacramentum mensam multi senes tremuli, & juvenes incompositi & inconsiderati accedant. Demum Ecclesia admoverit, plures natura a vino esse abstemios, ipsiusque odoris impatientes; vinum multis in locis haberi non posse in tanta copia, ut multa hominum millia possint communicare; durumque esse Sacerdoti, id quod ab omnibus delibatum erat & relictum, consumere, praesertim cum ad communicandum accederent aliqui male affecti, & sordidi, & foetidi, qui etiam slios a communionem deturbant, eo quod ex eodem calice illis bibendum erat. Alia etiam inconvenientia, quae ex communionem sub utraque specie contingebat, refert Concilium Basiliense, ut quod saepe Sacerdotes ad suppleendum sanguinem pro multitudine communicantium, consecrarent solum calicem, idque extra Missam; quod saepe pro sanguine ministrantur porum vinum, & alia hujusmodi, quibus mota est Ecclesia ad communionem sub utraque specie prohibendam.

Solvuntur objectiones Haereticorum.

64 Objiciant in primis Sectarii contra primam conclusionem: Christus Joann. 6. dixit: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Ubi copulative dixit, Nisi manducaveritis, & biberitis &c. Ergo utrumque implendum est ex Christi praecipito. Neque sufficit respondere (inquit Molinæus) sanguinem Christi contineri per concomitantiam sub specie panis, quandoquidem Christus praecipit bibere: sumere autem solum speciem panis, non est bibere.

65 Secundo opponunt verba Christi Matthaei 26. Bibite ex hoc omnes; non enim (inquit) solis Pastoribus dicta sunt, sed omnibus fidelibus: quia si laici non teneantur ex vi talis praecipiti bibere calicem, quia illi quibus tunc Christus dedit, erant Pastores, non tenebantur etiam edere panem Eucharisticum, quandoquidem similiter illi quibus tunc temporis Christus panem porrexit, & edere praecipit, erant omnes Pastores. Unde Paschasius libro de corpore Christi cap. 15. verba illi Christi, Bibite ex hoc omnes, sic exponit: id est tam ministris quam reliquis credentibus.

66 Tertio sic arguit: In istis aliis Christi verbis Lucae 22. Hoc facite in meam commemorationem, praecipit est Apostolis, ut idem facerent quod Christus ipsis faciebat: sed Christus dedit Apostolis utramque speciem: Ergo Apostolis & eorum successoribus praecipit, ut fidelibus utramque speciem ministrarent.

67 Quarto ex verbis Apostoli 1. ad Corinthios 11. Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat, sic arguuntur: Si Rex praecipiat ut miles armam suam & frenum pagnet, utrumque illi praecipit: Ergo similiter cum Paulus praecipiat fidelibus etiam laicis, ut edant de pane, & bibant de calice, utramque illis praecipit.

68 Ad Primum locum tripliciter responderi potest. Primo sensum hujus propositionis: Nisi manducaveritis & biberitis, posse esse disjunctivum, ex modo loquendi Hebraeorum, qui saepe particula copulativa utuntur pro disjunctiva, ut Actorum 3. Argentum & aurum non est mihi. Et Joannis 15. Si non volueris, & locutus fuisset, peccatum non haberet. Id etiam constat ex illo Apostoli 1. ad Corinthios 11. Qui manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit: hoc est qui manducat, vel bibit: Neque enim ut quis iudicium sui condemnationis sibi accerfat per indignam hujus sacramenti sumptionem, necessarium est ut sub utraque specie illud indigne sumat, sed sufficit quod panem Eucharisticum, vel calicem indigne sumat. Et sane haeretici ipsi permittunt abstemios communicare sub sola specie panis, & tamen putant abstemios privandos esse vita aeterna: Ergo nec ipsi accipiunt in rigore hanc sententiam Christi copulativo: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.

69 Respondeo secundo illi dicitur praecipitum de re, scilicet corpore & sanguine Christi sumendo in Eucharistia, non autem de modo sumendi sub una aut duplici specie: Christus enim ea verba protulit contra eos qui inter se litigabant dicentes: Quomodo potest hic nobis dare carnem suam ad manducandum? Illi autem non litigabant de modo sumendi sub utraque vel unica specie, sed de ipsa, an nimirum posset caro ejus & sanguis in Eucharistia sumi.

70 Tertio, Esto detur praecipitum ibi de utraque specie sumenda, non tamen datur ut implendum per singulos, sed per aliquos tantum, scilicet per Sacerdotes consecrantes: sicut licet Genes. 1. universaliter Deus jubeat, Crescite & multiplicamini, non significant tamen quod ab omnibus, sed solum a quibusdam, humanae propagationi opera detur.

71 Ad secundum respondeo verba illa: Bibite ex hoc omnes, dicta esse solis Apostolis: eis enim tantum dicta fuerunt, de quibus Marci 14. dicitur, Et biberunt ex illo omnes, scilicet soli Apostoli, quibus Christus potius dixit: Bibite ex hoc omnes, quam manducate ex hoc omnes, quia panem ipse servit, sedique eis: vinum autem in calice consecratum dedit discipulis inter se dividendum, juxta illud Lucae 22. Accipite & dividite inter vos. Ad probationem vero in contrarium dico ex vi illorum verborum non tenentur fideles laicos edere panem Eucharisticum, sed ex vi istorum: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis &c. Expositio autem Paschalis est accommodata intelligenda, ut nolit eodem modo bibere reliquos fideles, ac ministros consecrantes, sed consecrantes sub utraque specie, & formaliter; reliquos vero fideles sub altera tantum specie, & concomitanter: quia sub specie panis concomitanter etiam bibitur sanguis.

72 Ad tertium respondeo Christum illis verbis: Hoc facite in meam commemorationem, solum ordinasse ut Apосто-

li, eorumque in Sacerdotio successores, offerrent corpus & sanguinem suum in sacrificio Missae, ut constat ex Tridentino sessione 22. canon. 2. Unde falsum est quod dicunt Sectarii, nimirum Christum veris illis praecipisse Apostolis, ut ipsi facerent aliis quidem ipse eis fecerat, alioquin enim praecipisset ut omnes alios facerent Sacerdotes, quandoquidem ipsi tunc a Christo Sacerdotes facti sunt.

Ad quartum respondeo: Paulum tradere ibi praecipitum 73 non de edendo pane, vel bibendo calice absolute, sed tantum de modo digne edendi, vel bibendi; nihil enim aliud intendebat quam corrigere abusus & irreverentiam Corinthiorum in perceptione corporis & sanguinis Christi. Certe si Apostolus veris illis voluisset, ut doceret Sectarii, tradere praecipitum sumendi utramque speciem, male praemississet propositionem istam disjunctivam, utpote tali intento contrariam: Itaque quicumque manducaverit panem, vel biberit calicem Domini indigne &c.

Objiciunt insuper Sectarii aliqua Patrum testimonia, 74 quibus significare videtur, esse praecipitum divinum communicandi sub utraque specie: Justinus enim Apologia 2. pro Christianis, post descriptam communionem sub utraque specie subdit: Apostoli in Evangelio ita sibi Christum praecipisse tradiderunt, Cyprianus lib. 2. Epist. 3. Quidam (inquit) vel ignorant vel simpliciter in calice Domini iustificando, & plebi ministrando, non hoc faciunt quod Christus fecit & docuit. Et sermone de Cena Domini: Lex estum sanguinis prohibet? Evangelium praecipit ut bibatur, Augustinus libro questionum in Leviticum quest. 57. Ad bibendum sanguinem omnes exhortantur qui volunt habere vitam. Bernardus ferm. 3. in ramis palmarum: Alimoniam corporis & sanguinis Domini in prima cena Domini exhibitam, deinceps frequentari mandavit. Demum Leo Papa ferm. 4. de Quadrag. reprehendit eos qui corpus Christi accipientes, sanguinem haurire declinant. Et Gelasius de consecratione dist. 2. cap. Comperimus, jubet vel abstinere a communionem, vel utramque speciem sumi: Quia (inquit) divise unius ejusdemque mysterii, sine gravi sacrilegio non potest provenire.

Ad Justinum respondeo illam solum velle, Apostolos 75 a Christo praecipitum accepisse consecrandi in utraque specie, non vero alios communicandi in utraque. Unde ly praecipitum non cadit supra communionem in utraque specie, sed supra consecrationem. Quod vero ea interpretatio legitima sit, ex eo colligitur, quod idem Auctor ibidem dicat, Eucharistiam per Diaconos deferri ad eos qui Missam sollempnis, qua diebus Dominicis celebratur, adesse non poterant. Nec enim probable est ad hos absentes sanguinem per illos fuisse delatum, ob periculum effusionis, sed solum corpus sub specie panis; scilicet dabatur iter facientibus, & his qui domum revertentes futuris sollempnis adesse non poterant, nec non Monachis Eremi cultoribus qui ipsum in Eretram deferre solebant, & in cellulis suis servare, ut supra ex S. Basilio retulimus.

Ad Cyprianum dico, eo loco non agere de calice populo ministrando, sed de aqua miscenda vino consecrando: ut patet ex verbis, quae loco citato subiungit: Ad monites autem nos scias, ut in calice offerendo dominica traditio servetur, neque aliud fiat a nobis quam quod pro nobis Dominus prior fecit: ut calix qui in commemorationem ejus offertur, mixtus vino offeratur. Adde quod potuit hic Patet ad calicis sumptionem populum adhortari, quia in ejus Ecclesia vigeat usus communicandi sub utraque specie: quare lib. 1. Epist. 2. de Martyribus loquens, haec habet: Quomodo decernis aut provocamus eos in confessione nominis sanguinem suum fundere, si eis ministramus Christi sanguinem denegemus? aut quomodo ad martyrii poculum idoneos facimus, si non eos ad bibendum prius in Ecclesia poculum Domini, jure communicationis admittimus? Et Augustinus in Psalmum 22. Hoc calice (inquit) inebriati erant Martyres, quando ad passionem euntes iure non agnoscebant, non uxorem stentem, non filios, non parentes, & gratias agendo dicebant: Calicem salutis accipiam. Unde quando idem S. Doctor ait quod ad bibendum sanguinem omnes exhortantur qui volunt habere vitam, vel solum hortatur fideles ad servandam illam consuetudinem communicandi sub utraque specie, quae tunc vigeat non solum Carthagini, sed etiam in aliis Africae Ecclesiis, vel si id esse de praecipito divino significet, loquitur tantum de sanguine quoad rem, qui simul concomitanter sumitur cum corpore, sub specie panis; non quoad modum sumendi sub specie vini. In quo sensu etiam explicari & intelligi potest locus D. Bernardi, vel dici ipsum ibi loqui de solis Sacerdotibus consecratis.

Ad D. Leonem & Gelasium dico quod ut latentes suis temporibus sub Catholico nomine Manichaeos detegerent, decretum considerant de communionem sub utraque specie, tanquam de medio ad hunc finem aptissimum; cum enim Manichaei hautum calicem penitus abhorrent, ob rationem supra allatam, ab eo abstinentes, non obstante decreto illo, & tamen communicantes sub specie panis, facti

DISPUTATIO X.

De Ministro Eucharistia.

Ad quæst. 82. D. Thomæ.

cile detegi poterant; & a viris Catholicis fecerunt: ideo putem Gelasius, pro ratione talis sui decreti, addidit rationem unius ejusdemque mysterii sine grandi sacrilegio non posse provenire, quia Manichei abstinentes a vino tamquam a dæmone factio, non credebant Christum sub ejus specie in sacramento altaris existere. Ex quibus nihil contra nos; communio enim illam sub utraque specie non decreverunt Summi illi Pontifices tamquam necessariam necessitate divini precepti ad salutem.

Objicies tertio: Quod superior concedit, inferior prohibere non potest: Sed Christus quamvis non preceperit usum calicis, concessit tamen fidelibus jus ad illud, ut constare videtur ex illo Luca 22. Bibite ex hoc omnes: Ergo Ecclesia non potest illos privare usu calicis.

Confirmatur: Hoc sacramentum est ultimum testamentum quo Christus mortui proximis, corpus & sanguinem suum legavit filiis suis: Ergo Ecclesia non potest abique iustitia hac hereditate Christianos privare, cum non sit domina, sed tantum administratrix sacramentorum.

Ad objectionem respondeo Christum, non contulisse fidelibus jus petendi calicem absolute: sed cum subordinatione ad Ecclesiam, que est optima legum Christi interpretes.

Ad confirmationem dico quod Ecclesia privando laicos usu calicis, non privat eos propterea hereditate a Christo legata: tum quia quicquid acciperent per utramque speciem, accipiunt per utramque tantum: tum etiam quia esto fraudulenter aliqua gratia, cum tamen hæc non fit ad salutem necessariam, non defraudantur paterna hereditate, que salvatur in gratia ad salutem necessariam. Sicut infantes non dicuntur fraudari paterna hereditate, eo quod privantur gratia sacramentali, quam ex mandatione hujus sacramenti percipere possent.

Ex dictis inferes, ex vi precepti divini, non minus licitum ac sufficiens ad salutem fore, hoc sacramentum sub specie vini, quam sub specie panis fumere; cum non minus una species quam altera annexam habeat promissionem æternæ vitæ, & totum Christum, totamque refectionem spirituales animæ continere. Ecclesia tamen communionem laicorum ad speciem panis, potius quam ad speciem vini determinavit, tum propter minus periculum irreverentiæ, tum propter majorem difficultatem habendi & conservandi vinum in regionibus in quibus non nascitur, illudque pro infirmis conservandi. Præterquam quod animadvertit aliquos esse natura abstinentes, & a vino abhorrentes, ejusque saporis & odoris impatientes.

Quæres, liceat ne in aliquo casu calicem fumere laicis?

Respondeo affirmative, quia reverentia sacramenti, & intentio Ecclesie, potest interdum exigere contrarium: ut si verbi gratia periculum sit ne species vini consecrate, ab invidelibus effundantur, & proculcentur: vel si mortuus Sacerdote ante consumptum calicem, nullus alius sit qui consumat, & corruptionis speciem periculum imminet. Addunt aliquid id licere in casu in quo moribundus non posset hostiam deglutire, sed solum sub specie vini communicare. Sed huic sententiæ non assentior, quia cum hoc sacramentum non sit simpliciter necessarium, non obligat nisi cum debitis circumstantiis ab humano precepto præscriptis, dependenter a quo sepe divina obligant. Ut tamen casum excipio, in quo scilicet moribundus habens conscientiam mortalem, non posset habere Sacerdotem cui confiteretur, posset tamen habere Diaconum qui sibi sanguinem ministraret, nam cum in eo casu sumptio Eucharistie illi esset ad salutem necessaria, per Episcopatum & legis interpretationem, communicare posset sub specie vini: sicut articulo precedenti dicebamus, licere in simili casu Sacerdoti non jejunio celebrare, si nimirum sumptio veneno mortui appropinquaret, & habens conscientiam mortalem copiam Confessoris non haberet. Vix tamen casus est moraliter possibilis, nisi tantum in eventu, quo deficiente Sacerdote post sumptionem corporis, maneret sanguis in altari, & non esset Sacerdos qui suppleret defectum, & moribundus esset proxime expiraturus.

Denique potest aliquis sub utraque specie communice care ex privilegio, potest enim Ecclesia super hoc precepto suo dispensare: ut reppa dispensavit Clemens VI. cum Rege Christianissimo anno 1341. & Paulus III. cum Bohemis, modo non adhaerent hæresi Petri Dresdensis, & Jacobi Minelli, qui primi in Bohemia anno 1512. Calixtorum hæresim seminarunt. Item Papa solemniter celebrante, Diaconus & subdiaconus sub utraque specie communicantur.

Minister Eucharistia duplex esse potest alter conficiens, cujus potestas versatur in materia consecranda: alter tantum dispensans qui solum distribuit materiam præconsecratam. De utroque in hac disputatione differemus, & utrum hujus sacramenti consecratio, & administratio soli Sacerdoti conveniat, breviter resolvemus. Alia vero difficultates quas D. Thomas art. 5. & sequentibus pertractat, an scilicet malus Sacerdos, & hæreticus, aut Schismaticus. Eucharistiam consecrare possint? in Tractatu de Sacramento in communi, agendo de Ministro sacramentorum, disp. 6. expeditæ sunt.

ARTICULUS I.

Utrum consecratio hujus sacramenti sit ipsa propria Sacerdoti, ut a nullo alio, etiam in casu necessitatis, fieri possit?

Lutherani existimant, quemlibet Christianum, vi Baptismi, habere potestatem consecrandi Eucharistiam, licet hoc officium nemo fumere debeat nisi legitime vocatus, excepto casu necessitatis: in casu vero necessitatis dicunt quod unusquisque Paternam potestatem domi suæ panem & vinum consecrare, & corpus & sanguinem sui exhibere familie. Fundamentum ipsorum est, quia Scriptura variis in locis docet omnes Christianos esse Sacerdotes. Nam I. Petri 2. dicitur vos autem genus electum, regale sacerdotium. Et D. Joannes Apocal. 1. Facite nos regnum & Sacerdotes Deo & Patri suo. Et cap. 5. Facite nos Deo nostro regnum, & Sacerdotes. Unde Tertullianus in exhortatione ad castitatem cap. 7. Nonne & Laici Sacerdotes sumus? scriptum est, Regnum quoque nos, & Sacerdotes sumus. Scriptum est, Regnum quoque nos, & Sacerdotes Deo & Patri suo fecit. Differentiam inter ordinem & plebem constituit Ecclesie auctoritas, & honor per Ordinem concessum sanctificatus: adeo ubi Ecclesiasticis ordinibus non est constitutus, & offerre, & cingi, & Sacerdos est sibi solus. Sed ubi tres, Ecclesia est, licet Laici: unusquisque enim de sua fide vivit. Igitur si habes jus Sacerdotii in temetipso, ita necesse est habere oportet disciplinam Sacerdotis.

Dico tamen, solum Sacerdotem posse hoc sacramentum consecrare. Hæc conclusio est certa de fide: habetur enim in cap. Firmiter de summa Trinitate, his verbis: Hoc sacramentum nemo potest consecrare, nisi solus Sacerdos, qui rite fuerit ordinatus. Colligitur etiam ex Tridentino sess. 43. cap. 1. ubi affirmat sacrificium & Sacerdotium Dei ordinatione esse conjuncta, & Christum Apostolis, eorumque in Sacerdotio successoribus, potestatem tradidisse consecrandi, offerendi, & ministrandi corpus & sanguinem ejus, nec non & peccata dimittendi & retinendi. Idem etiam patet ex forma instanti Sacerdotis in universa Ecclesia Latina, in qua sic dicitur ab Episcopo: Accipe potestatem offerendi sacrificium pro vivis & defunctis. Quæ verba in nullius alterius ministerio ordinatione proferuntur. Denique id constat ratione S. Thomæ hic art. 1. Illi enim soli possunt consecrare corpus Christi, quibus ipse Christus hanc potestatem plane supernaturalem concessit: Atqui non concessit eam nisi Apostolis, eorumque in Sacerdotio successoribus verbis illis: Hoc facite in meam commemorationem. Unde Clemens Romanus lib. 8. Constitit cap. ultimum affirmat Christum solis Apostolis dixisse: Hoc facite, ab illis vero & per illos derivatam fuisse hanc potestatem ad Presbyteros: ideoque lib. 2. cap. 31. ait: Quicumque laicus sine Sacerdote aliquid operatur, inane operatur: Ergo, &c.

Favet etiam alii SS. Patres: Chrysostomus enim lib. 3. de Sacerdotio cap. 4. & 5. Sacerdotii gradum, supra reliquorum hominum dignitatem, mirum in modum extollit, eo quod habeant potestatem offerendi sacrificium Eucharisticum, & remittendi peccata. Et I. 2. Non homo (inquit) non Angelus, non Archangelus, non aliqua alia creatura, non virtus, sed Spiritus sanctus hoc munus instituit atque adhuc manens in carne, mysterio sui præstitit Angelorum. Quomodo ergo nobis isti non solum reverendi magis quam parentes. Et Hieronymus in Epistola ad Heliodorum, Sacerdotes super alios clericos specialiter commendans, quod corpus Christi sacro ore consecrant, id est verbis sacramentalibus ore suo prolatis. Item valde celebratur præclara illa sententia, quæ D. Augustino vel S. Gregorio tribuitur: O magna Sacerdotum dignitas, in quorum manibus, velut in utero Virginis, Christus quotidie incarnatur! Denique Gaudentius Brixie Episcopus tract. 2. ad Neophytos prope finem hæc scribit: Discipulis fidelibus mandata (Christus) quæ primus Ecclesia constituit Sacerdotes,

debet, ut indefinenter ista vita æterna mysteria exerceret, quæ necesse est a cunctis Sacerdotibus per singulas rotas orbis Ecclesias celebrari, usque quo iterum Christus de celis adveniat.

Aburdum est autem quod dicunt Sætarii, nempe omnes Christianos, ratione characteris Baptismi, esse Sacerdotes: licet enim, ut postea dicemus, impropria quadam & ampla significatione, Sacerdotes dicantur, quia debent omnes offerre Deo spiritalia hostias bonorum operum, proprie tamen Sacerdotes sunt illi soli qui ad hoc ordinati sunt, ut docent Basilus lib. 2. de Baptismo cap. 8. Augustinus lib. 20. de Civit. cap. 10. & Dionysius cap. 5. Cælest. Hierarch. ubi sic habet: Nec ipse Sacerdos erit, nisi Pontificali officio ad hoc fuerit promotus. Et certe, sicut in lege Mosaica nulli erant veri Sacerdotes, nisi qui de tribu Levitica fuerant legitime ordinati, juxta illud ad Hebræos 5. Nec quisquam semis sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron: sic Evangelicum Sacerdotium, longe excellentius Aaronico, non competit omnibus, sed illi soli qui legitime vocati & ordinati sunt, rita per Christum instituto. Ac sicut alii: ne quidem in necessitate poterant manus sacrificandi obire: unde I. Regum 13. reprehenditur Saul, quod stulte egerit, attentans sacrificare in casu necessitatis; & Ozias eandem ob causam lepra percussus 2. Paralip. 26. Sic in lege Evangelica, nemo nisi Sacerdos, potest in ullo casu ejusdemque necessitatis sacrificare. Unde falsum est quod dicunt Sætarii, nimirum Diaconos aliquando Eucharistiam consecrare. maleque id probant ex Canone 15. Concilii Arelatensis, qui sic habet: De Diaconis, quos cognovimus multis in locis offerre, placuit minime fieri debere; & ex cap. 2. Synodi Ancyranæ, ubi Diaconi qui immolaverant Idolis, jubentur cessare ab omni sacro ministerio, & spectatum sive a pane, sive a calice offerendo. Nam prior locus debet intelligi de oblationibus fidelium distinctis a consecratione Eucharistia, que presente Sacerdote non poterat ab alio benedici, temere que id præsumebatur a prædictis Diaconis. Posterior vero intelligendus est de oblatione quam facit Diaconus in Missa sollempni ministrans Sacerdoti: nam simul cum Sacerdote, ut etiam modo, in calice offerrebat; sed nunquam primum Diaconum Eucharistiam consecrare legitimus. Unde Concilium Nicænum I. can. 14. dicit Diaconos non habere potestatem offerendi sacrificium Eucharistia, sed Presbyteros.

Potest insuper probari conclusio, & Sætariorum error confutari, ex abulato quod sequitur ex illorum sententia: Si enim potestas consecrandi Eucharistiam competet omnibus Christianis ratione characteris Baptismi, ut docet Lutherus in libro de captivitate Babilonica cap. de Ordine, competet etiam feminis baptizatis; & si Baptismus facit vere & proprie Sacerdotes, mulieres Christianæ erunt vere & proprie Sacerdotes Evangelici. At hoc absurdissimum est Collyridianorum, ac Pezuzianorum error, apud quos mulieres olim sacrificandi munus usurpabant ut videre est apud August. I. de hæresibus, hæresi 27. & apud Epiphanium hæresi 79. ubi contra Collyridianos disputans affirmat solos Apostolos fuisse a Christo ordinatos ministros Eucharistia: & deinde post Apostolos, alios Episcopos & Presbyteros: ceteris autem, & maxime feminis adeo id non licere, ut liquissimum unquam, ut ne hæc quidem Virgini concessum fuerit.

Nec valet quod ait Petrus Molinaus, nimirum feminas olim Eucharistiam administrasse, ut docet (inquit) Ambrosius in libro de Viduis. Nam præterquam quod hic non est questio de ministro Eucharistiam ministrante; sed de ministro illum consecrante suo conficiente, falsum est quod Ambrosius ea libro id docet, loquitur enim eo loco non de femina, sed de Sacerdote, cujus animam comparat Socru Petri Apostoli, languenti febribus, & a Christo sanata. Unde mira est Ministri hujus ineptia, & crassa ac supina hallucinatio. Apocryphum etiam & commentitium est, quod refertur in Trato spirituum cap. 15. nimirum quod Monachus non Sacerdos protulit verba consecrationis super panem quem debebat, & Angelus affirmavit vere consecrasset. Et si vera esset historia, responderi posset, extraordinarie & miraculose id factum esse.

Ad telimonia vero Scriptura supra adducta, quibus significari videtur, omnes Christianos esse Sacerdotes, dicendum est cum S. Thoma hic art. 5. ad 2. ea intelligenda esse de Sacerdotio late & improprie sumpto, pro spirituali potestate & debito offerendi Deo sacrificium bonorum operum. Unde D. Petrus ibidem immediate ante verba adducta, hortatur fideles ad deponendam omnem malitiam, & omnem dolum, simulationes, invidias, detractiones: ad amplectendam vitam innocentem, qualem docet filios Dei adoptivos, recens genitos in Christo: ad edificandam domum spiritualem tanquam lapides vivos, offerendosque spirituales hostias bonorum operum, quibus Deus colitur in spiritu, acceptabilis Deo per Jesum Christum. Et paulo post eosdem obsecrat, ut abstant se a carnalibus desiderijs, quæ militant adversus animam, & bene convertentur inter gentes, &c. Hinc S. Thomas in 4.

dist. 3. quest. 1. art. 1. questio. 1. ad 1. inferi, quod omnis bonus homo dicitur esse Sacerdos mystice, quia scilicet mysticum sacrificium Deo offerre, seipsum scilicet hostiam viventem Deo, ad Roman. 12.

Ad locum autem Tertulliani, satis obscurum, quod S. initio hujus articuli retulimus, in quo præcipue contendant hæretici: In primis dico, Tertullianum librum illum de exhortatione ad castitatem scripsisse: jam Montani erroribus implicatum, & ab Ecclesia Catholica legregatum. Unde valet quod de eo dixit Hieronymus: Homo Ecclesia non fuit, Et Hilarius cap. 5. in Matth. Sequenti errore hæreticis scriptis probabilis auctoritatem. Et Vincentius Lirinensis: Tertullianus Catholicis dogmatis ac veritatis fidei parum tenax, ac disertior multo quam solior, mutata deinde sententia, fuit ipse quoque in Ecclesia magna tentatio.

Respondeo secundo, ipsum non loqui de sacrificio proprie dicto, nec de Sacerdotio consecrationis, sed de sacrificio orationis, penitentia & elemosinarum, in quo unusquisque Christianus Sacerdos est, ut supra diximus, & eleganter expendit Chrysologus ferm. 108. Nam ibi explicans illud Apostoli: Ut exhibeatis corpora vestra hostiam vivam, sic habet: Apostolus sic rogando omnes homines ad Sacerdotale fastigium provocat. O inaudiam Christiani Pontificatus officium, quando homo sibi ipse est & hostia & Sacerdos; quando hostia multatur & vivit! Mirum sacrificium, ubi corpus sine corpore, ubi sine sanguine sanguis offeritur! In tali vitium more experitur, hostia permanet, vitis hostia, more peritur. Et rursus: In odorem thymiani semper orationis accende, arripo gladium spiritus, altare cor tuum pone, & sic corpus tuum admore Dei securus ad vitium. Deus fides, non mortem queris; votum, non sanguinem stitit; placatur voluntate, non nec.

Hanc autem esse Tertulliani sententiam, patet primo ex probatione quam subiungit: Scriptum est, Regnum quoque nos, & Sacerdotes Deo & Patri fecit: qui locus de spirituali Sacerdotio intelligendus est, ut indicant verba precedentia, ubi non de sacrificijs proprie dictis, sed de oblatione Eucharistia sermo est, sed fides de oblatione orationum, & de phialis aureis plenis odoramentorum, quæ sunt orationes Sætariorum. Constat etiam ex eo quod legit Auctor, jus illud offerendi, & sacrificium de quo loquitur fundat in fide, dicens: Unusquisque de sua fide vivit: cum autem fides reperitur in mulieribus baptizatis, æque ac in viris, sequeretur illas esse proprie Sacerdotes, & posse consecrare Eucharistiam; quod a mente & doctrina Tertulliani prorsus alienum est: libro enim de velandis virginibus cap. 9. ait: Non permittitur mulieri in Ecclesia loqui, sed nec docere, necingere, nec offerre, nec ullius virilis muneris, nedum Sacerdotalis officij sortem sibi vendicare. Plura de hac difficultate, & præsertim de hoc Tertulliani loco, videri possunt apud Gabrielem Albaspineum, Aurelianensem Episcopum, lib. 2. de Euchar. cap. 8. Dionysium Petavium in dissertationibus Ecclesiasticis contra Salmastium, & Yzambertum hic q. 82. disp. 1. art. 2.

ARTICULUS II.

An ad solos Sacerdotes pertineat dispensatio hujus Sacramenti?

Dico primo, ad Sacerdotes ex officio spectat hoc sacramentum populo dispensare. Ita D. Thomas hic art. 3. ubi hæc conclusionem triplici ratione probat. Prima est, quia cum convenit actus principalis, convenit & accessorius: Atqui Sacerdoti per se & ex officio convenit consecratio Eucharistia, quæ est principalis actus: Ergo idem per se etiam & ex officio convenit ejus dispensatio. Unde idem S. Doctor in officio Corporis Christi quod de mandato Urbani IV. editum, sic habet: Cujus officium committi voluit Presbyteris, quibus sic congruit, ut sumant, & dant ceteris.

Secunda est: Sacerdos constituitur medius inter Deum & populum: unde sicut ad eum pertinet dona populi Deo offerre, ita ad eum pertinet dona sanctificata divinitus populo tradere. Unde Apostolus I. Corinth. 4. loquendo de Sacerdotibus ait: Sic nos existimare homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Quam rationem fufus expendit & magis illustrat in 4. sent. dist. 13. q. 1. art. 3. questio. 1. ubi ait, quod sicut in corpore naturali sunt quedam membra principalia, per quæ virtutes & operationes vita a principio vita ad cetera membra decurrunt: ita & in Ecclesia Sacerdotes sunt quasi membra principalia quibus mediantibus Sacramenta vita populo dispensari debent: & ideo laici, quantumcumque sancti, sicut nec consecratio ita nec dispensatio hujus sacramenti competit.

Tertia est quia in reverentiam hujus sacramenti nulla recontingitur, nisi consecrata: unde & corporale & calix consecratur, & similiter manus Sacerdotis ad tangendum hoc sacramentum: Ergo illi soli per se & ex officio competit illud tangere & populo dispensare: Unde Tertullianus dicit.